

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. A zsinati törvényjavaslat 28. §. 11. pontja Pokoly József. — A zsinati törvényjavaslatok egyházmegyéink s tiszántúli egyházkerületünk előtt. — Pár szó a nős káplánok érdekében. Nagy Elek. — Tárca. Mikor ment Melius Debreczenbe? Zoványi Jenő. — Arany János elbeszélő stylusa. Kulesár Endre. — Közügyeink. Templomszentelés Nagy-Kikindán. Bereczk Sándor. — Különfélék. — Hirdetés.

A zsinati törvényjavaslat 28. §. 11. pontja.

I.

A zsinati törvényjavaslat jelzett részének elfogadása attól függ: vajjon a zsinat tagjainak többsége azon igen hangoztatott nézetet vallja-e, hogy „egyházunkban minden jognak és hatalomnak forrása a gyülekezet, illetve presbyterium“ (Pr. E. és I. L. 37. sz. 1195. l.), más szavakkal „a monos az egyházban a gyülekezet“ (u. o. 28. sz. 891. l.); vagy „a presbyteriumok az egyházalkotmányi individuumok, melyektől a jogok származnak“ (u. o. 39. sz. 1261. l.), — vagy pedig az ellenkező elv mellett (a protestáns egyházban az egység a hívő lélek) foglal állást; kétségtelen lévén, hogy ha a gyülekezet az individuum: minden gyülekezet egyenlő jogokkal bír, ha pedig az egyén, a hívő lélek: kell, hogy a nagyobb egyházak több jogokkal rendelkezzenek.

Ezen két felfogás megvilágításához akarok csekély erőmtől kitelőleg hozzájárulni, főkötelességemül ismervén el, hogy lehetőleg tárgyilagos legyek.

A keresztyén egyház azon hívők összesége lévén, kik a Jézus Krisztus tanításai és váltságmunkája útján keresik lelki üdvösségüket; nemkülönben a protestáns egyház is az evangyéliom alapján megtisztított keresztyén hitet valló hívek összességéből állván: az evangyéliom szerint reformált magyarországi protestáns egyház is a hívek közössége és nem a gyülekezeteké; alkotó elemei is tehát a hívek, és egységei ugyanezek. Ez az egyház természetéből

folyik. A gyülekezet vagy egyházközség épenúgy a hívőknek társasága, csakhogy szűkebb körrel, mint maga az egyetemes egyház. És valamint az egyetemes egyház teljes szabadságát meghagyta a hívőknek, egyedül a lelki élet vezetését tartván fel a maga számára: épenúgy az egyházközség, mely szűkebb körű egyházi társaság, természeténél fogva nem bírhat több joggal, mint maga az egyetemes egyház. A mint tehát az egyetemes egyház meghagyta a hívőket az ő egyéni jogaiknak birtokában, úgy szükséges, hogy meghagyja az egyházközség is; a miért aztán nem lesz tagjaira nézve „minden jognak és hatalomnak forrása“.

Ha analizálni akarjuk az egyházközség természetét, úgy fogjuk találni, hogy az az erkölcsi individuum, az önkormányzati hatóság és a jogi személy sajátágaival bír, és azokból van egy szerves egészsze összeolvasztva. Csakhogy e három tulajdon-ság egyikénél fogva sem lehet minden jogoknak forrása és nem nyomhatja el saját tagjai szabadságát. A lelkieken való felügyelet azon oknál fogva illeti meg természetesen, mert az egyetemes egyháznak egy szűkebb körű része (de nem alkotó alapeleme); jogi személy természetéből kifolyólag vagyoni jogoknak birtokában van; míg közigazgatási ügyekben való szereplése onnan ered, hogy egyházi közigazgatásilag az egyházközség hatóság; és pedig ama hatóságok között, melyek útján a magyarországi ev. ref. prot. egyház magát igazgatja, kormányozza, a legalsóbb fokú.

Lelki ügyekben tehát az egyházközség reális léttel bíró erkölcsi testület (ebben különbözik az egyetemes egyháztól); közigazgatásilag pedig nem egyéb, mint a legalsóbb fokú önkormányzati szerv. Igaz tehát, hogy az egyházközség erkölcsi individuum (a jogi személy analogiája szerint alkotott corporatió), de erkölcsi individuumból semmiféle jogokat leszármaztatni nem lehet, mert ez jogokkal maga sem bírván, másoknak sem adhat. Hogy mint

közigazgatási hatóság lenne jogforrás saját tagjaira nézve, azt — úgy hiszem — senki sem állítja, mert egy önkormányzati szerv lényegével ellenkeznek, ha az maga akarna az önmagukat kormányozók jogainak birtokosa lenni, holt nem egyéb, mint ama jogok gyakorlásának helye és módja. Lehet talán, hogy valaki az egyházközség jogi személy voltából akarja kimagyarázni annak jogforrás voltát, de hogy ez is helytelen törekvés, arról alább fogok szólni.

Ha már az egyházközség a hívők legszűkebb körű társasága, mely épen a társaságok természeténél fogva nem foszthatja meg tagjait jogaik gyakorlásától, legfeljebb a közérdekében korlátozza őket némileg abban; ha továbbá erkölcsi individuum, jogi személy és közigazgatási hatóság természetével bír: ennél fogva a presbyterium nem egyéb, mint azon képviselet, melyre minden „nem-természeti“ személynek szüksége van, hogy jogait, akaratát érvényesíthesse. Nem is lehet tehát az jogforrás semminemű jogra nézve; sőt még csak nem is letéteményese bizonyos jogoknak, mint az egyházközség, hanem csak képviselő testület. Vastag tévedés hát az, ha a presbyteriumokról, mint jogforrásról beszélünk, vagy őket magokkal az egyházközségekkel, mint testületekkel, azonosítjuk. — Mert ez utóbbi vallás-erkölcsi elveknek és (mint jogi személy) vagyoni jogoknak birtokosa, amaz pedig erre nézve csak képviselet. Maga az egyházközség lehet jogoknak letéteményese, mint erkölcsi testület vagy közigazgatási hatóság, — jogoknak birtokosa, mint jogi személy, — de — eltekintve ez ntöbbitől — jogok forrása nem lehet, mert még ama jogok is, melyekre nézve némelyek azt forrásnak tekinthetik, nem sajátjai, hanem csak a hívők által bízottak rá. Mennyivel kevésbé lehet tehát ennek a testületnek képviselete jogforrás természetű.

Pokoly József,
ev. ref. segédlelkész.

A zsinati törvényjavaslatok egyházmegyéink s tiszántúli egyházkerületünk előtt.*)

(Folytatás.)

II.

Egyházmegyéinknek a zsinati törvényjavaslatokról az e célra kiküldött egyházkerületi bizottság által rendszeres egészben összeállított véleményeiről szóló munkálat 2-ik részében azon elvi módosítások terjesztettek szeptember-hóban tartott egyházker. közgyűlésünk elé, melyeket egyes egyházmegyék ajánlanak a javaslatok egyes §-aira tétetni.

Igy már az

1. §-ban a beregi s heves-nagykunsági egyházmegyék egyserűleg „reformált vagy református“ jelzést, a békésbányai „helv. hitv. evangélikus“ czímezést kívánják.

*) E cikksorozat kezdetét l. 40. és 41-ik számainkban. További közlését a közbejött nagy gyászeseemény miatt kellett két hétig szüneteltetnünk. Szerk.

5. §-nál a n.-bányai egyházmegye szentesített törvény által kívánja biztosítani a polgári hatóság segédkezésének kötelezettségét.

8. §. Heves-n.-kunsági egyházmegye kifogásolja mindazon §-okat, melyekben útasítás foglaltatik, hogy az egyházmegyék vagy kerületek ezt vagy azt tehessék.

9. §. Több egyházmegye kívánja, hogy a Királyhágón-túli testvéreink kiváltsága minél szűkebb körre szorítkozzék. (Békésb., Debr., Fels.-Szab., Szatm., Heves, Bereg).

16. §. Határozassék meg, hogy az esetleges fiók-egyházközségekben bírt földbirtok után az anyaegyház jogosítva van-e adót követelni, vagy csak az anyaegyház területén fekvő birtokok után követelheti azt az idegen birtokosoktól. N.-Bánya.

17. §. Az állandó lakással nem bíró cselédek azon egyházközségben gyakorolják jogukat és teljesítsék kötelezettségeiket, a melyhez tartozik az a birtok, melyen szolgálnak. Heves.

A 20. és 21. §-okra több egyházmegyének, mint Heves-N.-Kuns., Alsó-Szab., Bereg, Bih., Debr. figyelembe veendő módosításai vannak. Négy e. m. a közgyűlés szervezését nem kívánja, u. m. Als.-Szab., Bih., Debr., Érmell.

25. §. A presbyterek 3 évre választását kívánja a beregi e. m.

27. §. A póttagok választása is rendeltessék el a presbyterium $\frac{1}{4}$ részének arányában. Heves.

Érmelléki e. m. szerint a mely egyházban a lelkek száma a 10,000-et eléri, köteles az egyház két lelkészi állomást föllátni s így felebb minden 5 ezer lélek után egyet-egyét.

29. §-ból: „kivéve a hol más gyakorlat fejlődött ki“, kihagyandó. Szat., Debr., Fel.-Szab., Heves.

32. §. Ha s. lelkész nincs, akkor a tanító legyen a jegyző. N.-Bánya.

(Folyt. köv.)

Pár szó a nős káplánok érdekében.

Ama nagy mozgalomban, melynek különféle irányai, mint kisebb-nagyobb folyamok a nagy tengerbe, úgy vágnak s igyekeznek országos zsinatunk óceánjába, — sok mindenre vonatkozó, sokféle hiány betöltését czélzó paragrafusokat látunk köz-, vallás-erkölcsi, intézeti, sőt bizonyos testületi érdekekből. Annyi sok a paragrafus, hogy emberi látkörben alig férnek meg.

De nem láthatni, legalább részemről nem látok oly paragrafusokat, a minőket a nős káplánok, anyagi és erkölcsi érdekei, vallás-erkölcsi önértetek szempontjából, hiszem, igen óhajtanának kiérdekelni azoktól, kik a viszonyosság ellenőrzésének s gyakorlatának centrumában arra hivatvák, hogy ne feledjék ama sehósem nélkülözhető szabályt: „gondot másokról is viselj, és ne csak magadra ügyelj“.

Hogy mi rendes lelkészek miként legyünk lehetőleg minden oldalról biztosítva, a sok keserűséggel teljes mult visszaéléseitől megmentve a jövőben: a czéltől közöttünk talán mindenki megtette, a mit csak tehetett. De hogy helyzetünk osztályos atyjafiai, a segédlelkészek mi módon érhetnék el ama jobb kort, mely után az ő ajkaikról is epedez buzgó imádság: a tekintetből táborunkban közöny, tétlenség, néma esend tapasztalható; mintha a káplánok, főleg a nős káplánok, a zsinat figyelmének tárgyai sem lehetnének. Nem szólok egyéb-ről, csak ama hiányról, mely lelkészválasztási törvényünk §-ai

közt nem egy ész, jellemet és önértet elnyeléssel, erkölcsi megöléssel fenyeget. Értem ez alatt azt, hogy még a rendes lelkészek választási törvényét korrektté, szabatosá, egyöntetűvé s boldogítóvá igyekeznek tenni, addig a segédlelkészekre vonatkozó választási törvényeket hagyják a régi szabadosságban, ziláltságban egyházak, megyék és kerületek szerint, mintha azok úgy volnának díszére testületünknek, dicsőségére vallásunknak, örömeire Istennek, boldogításokra a káplánoknak!

Én másként fogom fel a dolgot, s bár káprázik is szemem a zsinat által szentesítendő sok paragrafus látására, mégis szívesen nézném törvénykönyvünkben, a káplánválasztásokat egyöntetűen, az ő önértetökhöz illően meghatározó s-okat. És pedig azért, mert óhajtanám, hogy főleg a nős káplánok ne lennének tovább is különféle érdekek által vezérelt egyének, és a vallás sáfáraitra mitsem adó gyülekezetek ellen-szenvének bábjátékai.

Mikor káplánokból, főként nős káplánokból, a gyülekezeti játéknak vagy még nem is játéknak, hanem lenéző megvetésnek ily áldozatait látok, ballok: az ő helyzetökbe gondolom magamat, és sír bennem a lélek, annak tudatára, hogy az ev. ref. anyaszentegyházban, hol az Isten törvénye szerinti nősülés nem szentségtelen cselekedet, egy 18–20 évig képződött ész és jellem csak azért nem kell, mert nős, mert lelke gondjai, szíve érzelmei egy „feleség“ címmel ékesített nőhöz vannak kötve.

Igy sírt bennem a lélek, midőn a mult évben ev. ref. anyaszentegyházunk egyik hegyen épült templomának gyülekezete nevében a lelkész, tanítói működéssel terhelt káplánia betöltése céljából nyilvános pályázatot hirdetett, távolról sem említve, hogy a nős állapot akadály. Miért is említette volna? hiszen nem barátoknak szólt a hirdetmény!!

Az állomásra egyetlenegy káplán pályázott, az is nős volt. A lelkész tudatta a presbyteriummal. A jóra való, szép multú káplán megkívántató kellékei rendben találtattak, kifogásolni nála semmit sem lehetett, és még sem talált rokonszenvre, nem pedig azért, mert nős volt. A lelkész hiába beszélt, kapacitált figyelemreméltó, megnyugtató érvekkel: nem kellett és nem kellett! A lelkész által levélben megkeresett az esperes, meg a püspök, kinek főpásztori, vagy, ha úgy tetszik, atyai válaszát felolvasta: mitsem ért, a főgondnok azt mondta rá: „mindaz csak frázis“!

A gyülekezet legyőzte a lelkészt, esperest, püspököt autonomiánk dicsőségére és a pályázott nős káplán kibeszélhetetlen keserűségére, ki, úgy hallom, már Amerika földjén szedeget gyógyfüveket a civilizált vén Európa által okozott fájdalmas sebei gyógyítására.

De vajjon csak ezen egy nős káplán-é az első és utolsó áldozata a gyülekezeti szeszélynek?! Ha tudnám, hogy utolsó volt: letenném tollamat és összetett kezekkel áldanám Istent, s kérném, hogy jóvolta mindörökre vigasztalja meg azt, kit egy gyülekezet önkénye úgy megsomorított! De, mert jövőben is féltém a nős káplánokat, tollamat kezemben tartva, igyekszem felrázni az alvó érdekeltséget az által, hogy amaz eltaszított káplán ügyét, a felette pálczát törő egyház magatartását, mint egyházközigazgatási rendszerünk s egyoldalú lelkészválasztási törvényünk ilyenmő kóros állapotának egyik bizonyítékát, a nyilvánosság terén szellőztetem meg, óhajtván felemelkedni szavaimmal egészen a zsinati atyák magaslatáig.

Az a szerény indítványom tehát, hogy a rendes lelkészválasztási törvények kapcsolatában legyenek meghatározva a

kellékek, a jogok és szabadalmak, mind a káplánok, mind a lelkészek és gyülekezetek részéről az esetre is, ha a káplánnak tanítania is kell, tehát ha ő nem csak segédlelkész, de egy-szersmind tanító is! Ha a nősülés a még ingatag alapon álló egyén állapotát nehezítő könnyelműség: akkor ám legyen kimondva jövőre, hogy káplánnak nősülni nem szabad. Ezt én, a családfői kötelességek helyesen értelmezése, de főleg kápláni szegényes körülményeink figyelembe vételének szempontjából helyeselném! De ha továbbra is figyelmen kívül marad ez elv, és határozó csak más aprólékos körülmény leendő: az esetben ne feledkezzünk el a nős káplánokról se, sőt tőlünk telhetőleg biztosítsuk őket az egyháziatlan tömeg mellőzése ellenében.

Nagy Elek,
ev. reform. lelkész.

Tárcza.

Mikor ment Melius Debreczenbe?

1887-ben kiadott „Tanulmányok a magyar protestáns egyház és irodalom történetéből“ című munkám e becses lapok 1888. évi hasábjain Révész Kálmán között és én köztem egy kis polémiára adott alkalmat. Révész ugyanis kétségbe vonta „Melius Péter ifjúkora“ című értekezésem azon két állítását, hogy Melius 1536-ban és nem 1515-ben született, meg hogy 1558-ban, nem pedig 1557-ben ment Debreczenbe. Ezen álláspontjának kifejezést adott a „Századok“ 1888. évi folyamában közölt ismertetése is. Minthogy azonban engem nem bírt meggyőzni, továbbra is megmaradtam a magam állításai mellett s azokat védelmezni is megkísérletem.

Ma is fentartom mind a kettőt. Azóta az előbbinek támogatására is találtam már több érdekes dolgot, de ezekkel egy darabig még hallgatni szándékozom, s most csak utóbbi nézetem igazolására akarok felhozni megdönthetetlen bizonyóságot.

Az volt tehát a kérdés, hogy Melius 1557-ben vagy 1558-ban ment-e Debreczenbe? Melius egy munkájának (Az egész szentírásból való igaz tudomány) előszavában azt mondja, hogy 1558-ban. Igen ám, de Türk Dániel a naplójában 1557. decz. 30-áról azt jegyezte föl, hogy midőn ő és társai Sylvester Jánost Debreczenből Lőcsére második lelkészül hivogatták, az ennek fizetése felől folytatott alkudozást „Melas“ hátráltatta¹⁾. Szilády Áron ennek alapján aztán bizonyosnak állítja, hogy Melius már 1557-ben Debreczenben volt²⁾. Én pedig össze-egyeztetni próbáltam Melius kétségtelen hitelű adatát a Türkével akként, hogy Türk a küldöttség Debreczenbe indulásának napját jelezte az idézett dátummal s az alkudozások már 1558-ban folyhattak. Révész Kálmán ezzel szemben „lehetetlennek“ tartá, hogy a Türk följegyzéséből mást lehessen kiolvasni, mint a mit Szilády következtetett.

Tévedni emberi dolog. Tévedett Szilády, tévedett Révész és tévedtem részben én magam is. Hiszen a Türk által említett „Melas“ nem Melius volt, hanem igenis az a Melas János, a ki 1559-ben Kassára megy tót papnak Lőcséről s a ki a szerint 1557. végén s 1558. elején épen Lőcsén lelkipásztorokodott³⁾. Most már szégyelem azt a tévedésemet, hogy annak

¹⁾ Századok. 1871. 29. l.

²⁾ Régi Magyar Költők Tára. II. k. 437. l.

³⁾ Kemény Lajos: A reformáció Kassán. Kassa, 1891. 23. l.

idejében Szilády után én is elfogadtam ez adatot Meliusra vonatkozóan. Szégyelem, mert még sajtó- avagy tollhibának sem volt szabad tekintenünk a nevek különbözőségét, amennyiben Türknél a „Melas“ szó után ez is ott áll: „vera niger“, helyesebben: „vere niger“, vagyis „valósággal fekete“. Mint tudjuk, a „melas“ görög szó ugyanezt teszi.

Mindebből az tűnik ki, hogy e tárgyról fölösleges volt vitatkozni, mert a vitának alapja sem volt. Szánom és bánom is, hogy közvetve okot adtam reá, de mindazonáltal megnyugtató, hogy végre is nekem lett igazam, mivel Melius csakugyan 1558-ban ment Debreczenbe.

Zoványi Jenő,

kolozsvári ev. ref. lelkész.

Arany János elbeszélő stylusa.

(Folytatás.)

Tovább folytatva a költő az elbeszélést, tudunkra adja, hogy a Duna két partján, kelet és nyugat néznek egymással kemény farkasszemet. Jelentős itt a versszak második fele, hol a folyam megszólításában nemesak egyszerű személyesítést kell látnunk, hanem egyszersmind az énekes visszahelyezkedését a multba. Látja a két óriási tábornok, látja a vértől megáradt folyót, a gyászoló anyák keserves könyveit. A megtörtént dolgot így jelenné változtatja, sőt jövőre gyanánt tünteti fel következményeit. E megjelenítő műfogás figyelemreméltó lélektani mozzanaton alapul. A költő, vagy ha ez más szájába adja a szót, az énekmondó a megszólításban saját személyének felléptetésével egy pillanatra elámul bennünket, s elhiszünk az alatt neki, hogy szeme előtt történik minden s csak tőle nyerhetjük a legigazabb értesítést. De ki is ne ámulna el, mikor Arany szinte példátlan bátorsággal és művészettel éneklő vagy énekelte:

Kelet táján a hegy megett
Borulni látom az eget...

Másoknál megszoktuk a cselekvéseknek egyszerűen jelen időbe való foglalását. Arany pedig mit mivel? A cselekvést az énekes szemléletének tárgyává teszi, s őt így ott működő alany gyanánt szerepelteti. Ily módon nyeri meg bizalmunkat, így hívja ki az elbeszélő hitelt, s az olvasónak vagy hallgatónak nem jut eszébe, hogy mindaz, a miről értesül, csak a költő képzeletének játéka.

A megszólítást az elbeszélő költők különösen hőseikhez intézve mindenkor alkalmazták. Így Vergilius az Aeneis VII. énekének elején, majd a 733. sorban, IX. é. 446. s köv. sorokban, a X. é. 139., 185., 324. soraiban. Ezek személyekhez vannak intézve s oly hatásuk van, mintha a költő szellemeket akarna idézni. Vergilius mesterkedése Zrinyire is átragadt, s életteleniségével sok helyt époly fagyasztó is. Az ő megszólításai és Aranyéi közt legjobban felöltik a különbség, ha a személyek állapotát tekintjük a megszólításkor. Vergilius az első esetben Caieta haláláról s neve fenmaradásáról beszél, mint megtörtént dolgokról. A másik helyen csak éppen hogy megemlíti Oebalust is, mint a trójaiak ellenségét. Majd Nisus és Euryalus örökre fenmaradó hírét emlegeti, nemkülönben érdeklik Ismarus, Cinyras és Cupavo hajdani hőstettei. Hasonló jelentéktelen megszólítással illeti Cydont. Zrinyi mesterkéltsége is abban mutatkozik, hogy többnyire ily harmad-, sőt negydrangú személyeket tüntet ki megszólításával. Arany el-

lenben csak a főbbek iránt tanúsít érdeklődést, s oly helyzetekben folyomodik ez alakzathoz, hogy közbeszólása az istenség akaratát, jóslatot, vagy valami végzet teljesedését foglalja magában. Erre se talált más útmutatót, mint a magyar népköltészetet, melyben a harmad-, negydrangú hősköz sohasem ereszkedik le a költő, de annál sűrűbben látjuk érdeklődését a főbbek iránt. Már az Esztergom megvételeéről szóló kurucz nótában maga a költő figyelmezteti az ellenséget a veszélyre (Vég-Esztergom vára, jobb lesz, add meg magad). A Balog Józsi cz. balladában mind a fiú, mind az apa megszólításban részesül. Bogár Imre nótájában a hős szeretőjéhez fordul a költő, azt figyelmezteti az igazságszolgáltatás bekövetkeztére.

Ily megkülönböztetés van helyén a magyar elbeszélő irányban, s lélektanilag könnyen megokolható. Természetes ugyanis az a követelésünk, hogy egy személy körül térély forduljon a többi; ennek az egynek a sorsa aggaszt leginkább; megszólításával őt ajánlja figyelmünkbe a költő. A sok hős között különben eltévesztjük a főbbet. Indulatainkat úgysem osztjuk meg fokozatosan, hanem a küzdő felek közül egyiket kedveljük, a másik iránt szeretetlenséget érzünk, a többi ránk nézve közömbös. Azért jó neven veszszük a költőtől is, ha színt vall, a hol teheti, s így érzelmeinknek biztos irányt szab. Történetírói pártatlanság nem az ő kenyere. Azonban rokon- vagy ellenszenvnyilvánításainak az elbeszélésben szűk határa van, és sohase szabad megfélekednie, hogy az igazság minden nemzetnél ugyanazon mérték szerint kél. Nagy költőknél nem is találjuk az idegen nemzetbeliek gyűlöletét, de a gúny szelidebb fegyverét el-elpukkantják. Aranynál is találunk erre példákat.

Határozott pártállásáról tanúskodnak azok a sorok, melyekben a hun vezér hunytát siratja. Az ellenfél leszólása ritka ily fenséges tárgyú művekben, minő Keveháza. Aranynál is csak egy példára hivatkozhatunk, még pedig e sorokban:

Míg Detre és győzelmi társa
Elég erősek — a futásra.

Ezzel kapcsolatban nem lehet elhallgatnunk, hogy a nagy események rajzában néha kellenél több humort fejt ki. Így jár Béla és Kadosa intésével is, hol a tánc szó nem illik a helyzet komoly voltához, mikor országok, népek sorsának eldöntése végett kezdenek csattogni a kardok. Kevésé menti a költőt az elburkolt nagyítás, melyszerint Béla és Kadosa oly hősek volnának, hogy a népek élethalál-harcza nekik csak tánc. Azonban igazságtalanok lennénk iránta, ha meg nem mutatnók a nyomot, melyen indult, s látni fogjuk, hogy hibájában is a magyar költő árulja el magát. A szilaj kurucz idők költői szóltak ily elbizakodott hangon, mikor még el voltak kábulva II. Rákóczy Ferencz és alvezéreinek szerencsétől. (L. Bezerédi nótája).

Az ókori klasszikusok jobbra magukat a hőseket dicsekedtetik. Követi őket Zrinyi, sőt Toldiban Arany is, mindketjük óvakodik azonban, hogy a dicsekvő szavak árjával el ne borítsa a magyar hős tetteit. Az ellenfél hosszas fecsegésére gyakran csak nevével, vagy éppen mindjárt karddal felelnek, mint Zrinyinél Radován és Deli Vid. Arany Keveházában e módtól is eltér, hogy népköltészetünk példaadása szerint egy-egy alkalmas szóval vigye végbe azt, mire mások egész oratókat vesztegetnek.

Épily kevésé kockáztatja tárgyának és előadásának fenségét azzal, hogy a hagyományos seregszámlálással hat rö-

vid sorban végez. Annak se látjuk szükségét, hogy az egyes hadosztályok vezéreinek addig való vitézi tetteit vagy genealogiáját megismerjük. Kétségkívül fokozza érdeklődésünket, ha nagy ősök ivadékát látjuk csatába menőben, mert tőle is nagy tetteket várunk, de az a kérdés: érdemes-e megemlékezni egy-két szóval oly babérokrol, melyeknek valódiságát semmi se támogatja, s hitelességükkel maga a költő se törődik?

Kulcsár Endre.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Templomszentelés Nagy-Kikindán.

Lélekemelő ünnepet ült f. hó 18-ikán a nagy-kikindai reformált egyház: díszes imaháza felavatási ünnepét.

Az ünnepély d. e. 10 órakor vette kezdetét, mikor az imaház ajtajánál egybegyűlt egyháztanács nevében, díszes nagy közönség előtt, szép beszéd kíséretében adta át az egyház buzgó főgondnoka, Varga Nagy István törv. bír. az imaház kulcsait nt. Szabó János esperes úrnak, kérve, hogy az Isten dícsőségére szánt hajlékot magasztos rendeltetésének adja át. Esperes úr mély hatást keltő, lelkes válasza után feltárult az imaház ajtaja, s a város és a vidék felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül megjelent intelligens közönsége szorongásig megtöltte a tágas imatermet, mely nem levén képes befogadni a nagy számban megjelenteket, az udvar is megtelt ünneplő közönséggel. Az ünnepélyen a helybeli egyházak képviselőiben megjelentek: az ág. hitv. evang., a róm. kath. és görögkeleti lelkészek s a zsidó hitközség elnöke. Képviseleve voltak még a kir. törvényszék, járásbíróság, a megyei, városi, katonai és esendőrségi tisztikar.

A felálló ének (74 dics. 1. 2. v.) s a 37-ik dicséret el-éneklése után esperes úr lépett a szószékre s mondta el magas szárnyalású, lelket fölemelő templomszentelési imádságát, hangsúlyozván, hogy egyházunk, nem mint hódító el enség jelenik meg itt, hanem jön a krisztusi szeretet fegyverével, a béke olajágával, jön az itt oly hosszasan elhagyott, lelki éhségtől és szomjúságtól epedő híveihez. Imádság után a 233-ik dicséret 3-ik versét énekelte a gyülekezet, majd Garzó Gyula egyházm. tanácsbíró lépett a szószékre, és — I. Királyok IX. 1—3. alapján — prédikált olyan ékesszólással, olyan meggyőző erővel, olyan mély hatással, hogy különben hosszú beszéde alatt minden szem, minden lélek szomjazva csüggött ajakán, s az íge fegyverével megverte és foglyul ejtette a jelenlevők szívét. Mikor beszéde elején fájdalommal emlékezett meg a mi büszkeségünk, méltó dicsekvésünk: agg főpásztorunk haláláról, kinek temetése miatt a mult vasárnapra tervezett templomszentelés elmaradt, nem egy szemben csillant föl a résztvevő fájdalom könyve. Majd áttérve Salamon templompépítésére, kimondja, hogy a mi templomszentelési imádságunkra is maga ez örökkévaló mondja rá az áment a szent lecke szavaiban: 1) meghallgattam a te imádságodat (szól az imádság magasztos hatásáról... a hatalmas Salamon is szükségét érezte annak... mily magasra emeli ez a lelket, eltörpül ehhez a föld minden hiú, rideg magassága... a magas hegyek ormát örök jég s hó fedi, a fölemelkedett lelket a buzgóság és szeretetet melege tölti be), 2) megszentelem a házat és abba helyezem az én nevemet (a megszentelést

az Isten neve adja... mily sokat tesz a név, a földi hatalmasok házára is tisztelettel nézünk, hát még az Isten házára... Isten neve szenteli meg e házat is, azért nélkülöz a mi ünnepélyünk minden külsőséget, mások fényes szertartásaiban is nem a külső pompát, hanem a lelket nézzük... Jézus mondá, hogy lélekben és igazságban imádjuk az Urat), 3) ott lesznek az én szemeim s az én szívem mindenkor. (Mily boldogító ez, nemcsak szemei vigyáznak ránk, szíve is velünk lesz mindenkor... de hogy köti az Ur ez ígését múlandóhoz? e templom is elpusztul, mint a jeruzsálemi, de nem így a lelki kövek, a lelki ház, mely örök. Végül a tehető ellenvetéseket ezáfolja*). Talán elvesz valamit e ház értékéből, hogy nem ti tettétek le ennek alapját? Nem, ti mélyebb alapot adtatok ennek, a legerősebbet, az egyedülit: az Ur Jézus Krisztust. Vagy az bánt, hogy nincsen tornyotok? Erős torony az Istennek neve. Vagy talán az kisebbíti e ház méltóságát, hogy régebben gabonaház volt? Ma is az, honnét az örökélet kenyere osztatik).

Predikáció után a 233-ik dicséret 4-ik versét énekeltek, majd a gyülekezet derék ifjú lelkésze, Fekete Gyula mondott igen szép úrvacsorai beszédet s osztotta ki az úrvacsorát Bereczk Sándor szegedi s. lelkész segédkezésével, mialatt a gyülekezet a 168-ik dics. 6. versét, majd az úrvacsora végeztével ugyanazon dics. 9-ik versét énekelte. Erre következett egy keresztelés, melyet szép beszéd kíséretében Szalay József nagy-beeskereki lelkész végzett; majd a 90-ik zsoltár 1. v. eléneklése után Pap Imre h.-m.-vásárhelyi lelkész tartotta meg gyönyörű zárimádságát, mely még többszörösen nyert az ő ritka szép előadásában s mely a lélekemelő ünnepély méltó befejezője volt. Végül a nagy-kikindai dalárda énekelte még el a himnust, s ezzel az istenitisztelet — egy óra körül — véget ért.

2 órakor a Kasch-szálloda nagytermében (közel 100 terítékű) bankett volt, melyen számos, szebbnél-szebb pohárköszöntő mondatott. Esperes úr nyitotta meg ezek sorát, éltetvén a legelső magyar embert: a koronás királyt. Nagy hatással toasztoltak még: Jeszenszky Ignác ág. h. ev. lelkész (a két prot. egyház egyetértéséért), Garzó Gyula (a protestáns szellemért), Dr. Weisz Ignác (a ref. egyházért, mint a hazafiság hatalmas terjesztőjéért ürítvén poharat), Varga Nagy István főgondnok, Pap Imre, Fekete Gyula, Szalay József, Futó Zoltán temesvári lelkész, Domokos Jenő tanár és még számosan. Üdvözlő táviratokat küldtek: br. Vay Miklós, gr. Ráday Gedeon (ki betegsége miatt nem jelenhetett meg) és Fa István páncsovai lelkész. 5 óra után oszlott szét az ünneplő közönség, elvívén magával mindenki a lélekemelő ünnepély kedves, szép emlékét.

Ezzel tudósítói tiszttem véget ért. Lehetném a tollat. De érzem, hogy el kell még egyet-mást mondanom az újabb időben oly sok oldalról, oly élesen megtámadott missió érdekében. Ime a kiáltó bizonyosság a missió áldásos hatásáról. Az itteni körlelkészség négy évvel ezelőtt szerveztetett: mintegy 25 község (5—600 lélek) Nagy-Kikinda központtal. S milyen községek! A legtöbbben a reformáció ideje óta nem hangzott az evangéliom élatadó tudománya. Magyar hitfeleink idegen nemzetiségek s felekezetek közé ékelve, ki voltak téve a leg-

*) Az imaházat, mely régebben magtár volt, a hívek készen vették s mintegy 2 ezer frt költséggel igen díszesen alakították át. Erre a czélzás.

nagyobb veszélynek, hogy vallásukat s vele együtt nemzetiségüket elfeledjék, megtagadják, — ha mi is elfeledjük, megtagadjuk őket. Pedig milyen örömmel ragadják meg a mentő kezét, mutatja azt ez az ünnepély is. Hány szemben csillant föl a kifejezhetetlen boldogság édes örömkönye, mikor átlépte küszöbét annak az egyszerű háznak, melyet a vallásos buzgóság Isten házává, mennyország kapujává avatott, mikor megteljesedett szívét magasra emelte a szárnyaló ének, mikor hirdettetni hallotta boldogító tudományát annak, ki megfeszített és feltámadott.

Vagy talán ezeknek az egyszerű, naiv lelkeknek örömkönye nagyon drágán lett megvásárolva? Hát nézzük az anyagi eredményt.

Ezelőtt 4 évvel e kis egyháznak nem volt semmi vagyona. Lelkésze a közalapból nyert 3 éven át 800 frtnyi díjazást, ez évben 500 frtot. Ez idő alatt szerettek e kicsiny gyülekezet lelkes tagjai a magas kincstár ajándékából: 45 hold földet, s önérejükön egy 11 ezer forintba került, de jóval magasabb értéket képviselő díszes imaházat, iskolát, lelkészlakot magában foglaló épületet, mely a város egyik legszebb pontján hirdeti a ref. egyház s vele a magyarság újabb térfoglalását. Ilyen érték mellett az egyházat alig 1500 frt adósság terheli. Az idén már külön tanítói állomást is képesek voltak szervezni, egyelőre 500 frt fizetéssel.

Ekként az elért szép eredménnyel anyagilag is meg lehetünk elégedve. Nem kidobott pénz hát az, a mely e missióra fordított. Meghozza az mindenkor az erkölcsi, nem ritkán az anyagi siker gyümölcseit is. Bár teremthetnénk minél több ilyen nagyra hívott, ilyen áldásos missiói pontot. Terünk van hozzá elég, csak szűklelkűsködnünk nem szabad.

Meg kell még végül említenem, hogy az itt elért szép siker — a hívek áldozatkészsége mellett — első sorban Szabó János esperes, Fekete Gyula lelkész és Varga Nagy István főgondnok urak érdeme, kik fáradságot nem ismerő buzgalommal követtek el mindent e fontos missiói pont megerősítésére.

A kegyelemnek Istene áldja és segítse meg e munkás kis egyház buzgó vezetőit és tagjait jövőben is, hogy legyenek ott a más nyelvű és vallású vidéken magyar reformált Sionunk folyton erősülő, buzgó őrállói.

Szeged, 1891. október 22.

Bereczk Sándor,
ev. reform. segédlelkész.

Különfélék.

Százados emlékünnepelely. A református egyetemes konvent elnöksége az 1790—1791. XXVI. t. cz. századik évfordulójára tervezett emlékünnepelelyt az ez évi december 5-én megnyitandó zsinat előtti vasárnapra, vagyis november 29-ére tűzte ki, mely alkalommal az összes református templomokban ünnepi istentiszteleteket fognak tartani.

Zsinati képviselők a tiszántúli egyházkerületből. Az egyházkerületi elnökséghez immár beérkezett jelentések, némelyik egyházmegyénél magántudomásunk alapján közöljük az egyházmegyénk és közép- és felsőiskoláink által eddig megválasztott zsinati képviselők névsorát. 1. Alsó-szabolcsi egyházmegye: Szeremley József, Soltész László, gr. Degenfeld József, Lengyel Imre rendes képviselők. Pákozdy Lajos, Osváth Ferencz pótképviselők. 2. Békés-bánáti e. m.: Szabó János, gr. Ráday Gedeon, Kovács Ferencz r. k. Egy-

rendes és két pótképviselőre újabb szavazás tűzetett ki. 3. Beregi e. m.: Peterdy Károly, Uray Imre r., Sütő Kálmán, Hunyadi Béla p. k. 4. Bihari e. m.: Szabó Károly, Ritoók Zsigmond r., Bíró János, Kiss Elek p. k. 5. Debreczeni e. m.: Dávidházy János, Tóth Sámuel, Bernáth István, Szunyogh Szabolcs r., László János, Fráter Gyula p. k. 6. Érmelléki e. m.: Szőke János, Fráter Imre r., Kiss Albert, Konrád László p. k. 7. Felső-szabolcsi e. m.: Lukács Ödön, Gecsey Albert r., Görömbei Péter, Ujfalussy Béla p. k. 8. Heves-nagykunsági e. m.: Dorogi Lajos, Győri Lajos, Horthy István, Losonczy Mihály r., Pinkóczy M. Lajos, Széky Péter p. k. 9. Máramaros-ugocsei e. m.: Csernák István, Várady Gábor r. k. A pótképviselőkre újabb szavazás tűzetett ki. 10. Nagy-bányai e. m.: Benesik István, Ujfalussy Sándor r., Soltész János, Torday Imre p. k. 11. Nagy-károlyi e. m.: Segesváry József, Kulin Imre r., Ujlaky Gábor p. k. A világi pótképviselői állásra újabb szavazás tűzetett ki. 12. Nagyszalontai e. m.: Széll Kálmán, Dr. Tisza István r., Balogh Ambrus, Eresey Sándor p. k. 13. Szatmári e. m.: Kiss Áron, Izsaák Dezső r., Szarka Boldizsár, Farkas Antal p. k. Az egyházkerületi közép- és felsőiskolák képviselői: Géresi Kálmán, Futó Mihály r., Dóczy Imre, Dr. Baczoni Lajos p. k.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Nagy Sándor tiszta-nagy-révi ev. ref. lelkész és Jurenák József nagybirtokos uraknak, a tiszta-nagy-révi ev. ref. iskola javára tett 1000, illetőleg 400 frtos adományaiért elismerő köszönetét nyilvánította. — A „Néptanítók Lapja“ hivatalos részében olvassuk e köszönetnyilvánítást, melyhez a magunk részéről tisztelt lelkészársunk nemes tette iránti elismerésünk kifejezését örömmel csatoljuk.

Debreczen népessége az új népszámlálás szerint. A „Debr. Ellenőr“ hasábjairól veszszük át a következő ujdonságot. Azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy Debreczen lakosainak számát nemzetiség és vallásfelekezet szerint megbízható forrásból az 1891. január 1-én megejtett népszámlálás adatai után már most közölhetjük. Miután azonban a pontos adatok még hivatalos titkot képeznek, csak megközelítő kerekszámokban közölhetjük az eredményt. Debreczen népessége e szerint 57,000 lélek. Ezek közül magyarnak vallotta magát 56,000, míg ezeken kívülféle nemzetiségekhez tartoznak. Német van körülbelül 750, tót 150, a többi 100 pedig oláh, ruthén, horvát, szerb, vend és szlovén. Vallás szerint van: 42,000 ev. református, 1100 ág. hitv. ev., 8700 r. katolikus, 1000-en felül gör. kath., 4200 zsidó. A többi a gör. keletiek, unitáriusok és egyéb hitfelekezetűek között oszlik meg. Ezen adatok szerint Debreczenben van hazánkban a legtöbb református vallású egyén, azután következik Budapest, a hol a reformátusok száma körülbelül 39,000-re tehető. Ha ezen megközelítő adatokat összehasonlítjuk az 1880-ik népszámlálás adataival, a mikor Debreczen polgári népessége 51,100 volt, azt látjuk, hogy a magyarság mintegy 7000-rel szaporodott, az idegen nyelvűek száma pedig 1800-ról leapadt 1000-re. Német volt akkor 770, most van 750, tót volt 200, most van 150. A reformátusok 3000-rel, a katolikusok 1700-zal, a g. katolikusok 350-nel, a zsidók 1200-zal szaporodtak. A lutheránusok pedig megkétszereződtek. A teljesen hiteles és pontos adatok csak a jövő év elején fognak nyilvánosság elé bocsáttatni.

Debreczenben végzett theologusok külföldön. Jelenleg három volt tanítványunk időzik külföldön: Szabolcska Mihály

Párisban, Nagy Gyula Berlinben és ifj. Balogh Ferencz Edinburghban. Üdvözljük ifjú barátainkat a távoli külföld műveltségének, tudományának és vallásosságának ama centrumaiban. Tanulmányozzák ott egyházunk javára a keresztyén hit és élet nagy munkáiban a valódi, az életfejlesztő tudományt.

Kisujszállítás. A kisujszállási egyházi képviselőt érdekes és fontos gyűlést tartott e hó 23-án. A tény ez. A közoktatási minisztériumtól egy igen fontos értesítés jött az egyházi tanácsához, melynek rövid tartalma ez, hogy a minisztérium segélyezni fogja a gymnasiumot, ha az egyház a 6 osztályt 8-ra emeli, ekkor 10 ezer forint évi segéllyel járul az intézet fenntartásához. A gyűlés, melyen 62 tag volt jelen, egyhangúlag elfogadta az ajánlatot, kész a 6 osztályt 8-ra emelni. E határozat az illető helyre felküldetik. Ennyi az, mit alapos, hibetű kútfő után e fontos tárgyról közölhetek. Az évi összes fenntartás, mint hallom, 23—24 ezer forintba kerül, melyhez 10 ezerrel járulna az állam. Hátra van gymnasiumi új épület emelése, melynek költségeihez járul-e vagy nem a minisztérium, még eddig, mint hallám, kérdésbe nem jött. Ha 8 osztályú lesz gymnasiumunk, akkor azt gondolom célnak megfelelőnek, ha benne tápintézet és benlakás is szerveztetik, hiszen az ily vidéki középiskolákat általánosságban középsorsú, vagy szegény szülék gyermekei látogatják. Az ily szülék pedig olyan intézetekbe viszik gyermekeiket, melyekben olcsóbban taníttathatják. Egyházunk erős önkormányzati elvű egyház lévén, alig hozható kétségbe, hogy felekezeti jellegéről lemondjon, azt az állami segélyért feláldozza. Ez a segély méltányos, sőt igazságos, mert reformált egyházunk híveinek milliányi adóiból adatnék. Vajmi szép és hazafias tett lett volna, ha a nagykunági népes és gazdag egyházak közakarattal alapítottak volna Kisujszálláson egy 8 osztályú középtanodát „Nagykun-középtanoda“ néven, díszére hazánkunk, egyházegyetemünknek, díszére, hasznára vidékünknek, megörökítésére a nagykun népnek és névnek. Magas példák előttünk: Bethlen-tanoda, Mikótanoda, Kun Kocsárd tanoda, melyek örökítik a nagy alapítók neveit. Nehány év előtt felléptem hírlapokban azon eszmével, hogy Kisujszálláson Nagykun névvel főgymnasium emeltetnék. A terv pusztán szóban maradt. Most már évek után alakulóban van a főtanoda felállítása, de vajjon „Nagykun“ név alatt-e? Adja Istenünk, hogy felépüljön e Muzsák temploma, fényt, hasznat árasztson hazánkra, egyházunkra. *Keszi Hajdú Lajos.*

Szakál. A n.-szalontai egyházmegyében fekvő szakáli egyházközség f. hó 25-én csinos új templomának felavatásával szép örömnepélyt ült, melynek lefolyásáról közelebb részletes tudósítást hozunk.

Az angol bibliaterjesztő Társaság 87-ik évi jelentése a f. 1891. évről a főtiszt. püspöki hivatal által, mielőtt a főiskolai levéltárba betétnék, átadatott nekünk átnézés végett. A 675 lapra terjedő nagy jelentésből átveszszük a következő adatokat. A f. évi május 6-án választott nagy bizottság tagjai között most is ott van Duka Tivadar hazánkfia. Az 1890—91. évben forgalomba hozatott 3,926,535 egész, fél, vagy részlet-biblia, 134,272 példánnyal több, mint az előző évben. A Társaság évi bevétele a mi pénzünk szerint több mi 2,171,480 frt volt. A föld kerekégén több mint 600 körárus terjeszti 300 nyelven a bibliát, s több mint 230 depotban vannak lerakva a lelki világosság ezen eszközei. A szoros értelemben vett Magyarországon az elmúlt évben 40,332 biblia terjesztetett el. Fennállása egész ideje, tehát 87 év alatt elterjesztett e hatalmas

Társaság 127,855,581 egész vagy részbibliát, melyből a magyar nyelvre 951,550 példány esik.

A debreczeni főiskolai „Hittanszaki önképző Társulat“ 1891. október 31-én, mint a reformáció évfordulati napján a főiskolai díszteremben emlékünnepelelyt rendez. Tárgysorozat: 1. Ének, előadja a főiskolai énekkar. 2. Megnyitó beszéd Dr. Erdős József felügyelő tanár úrtól. 3. Alkalmi költemény Jánossy Zoltán esküdt-felügyelő úrtól. 4. Ének, előadja a főiskolai énekkar. 5. Egyháztörténelmi értekezés Diószegi Mihály 3. th.-tól. 6. A 179. dícséret 10-ik versének együttes éneklése.

Részvétíratok. Boldogult halottunk, néh. Révész B. püspök úr özvegyéhez még mindig jönnek a részvétíratok. Fölkeresték őt újabban többek közt Andrásffy Gyula altábornagy, gróf Csáky Kálmán tábornok, Dr. Hajnal István, a debreczeni jótékony Nőegylet, a n.-bányai ev. ref. egyházmegyei tanítóegyesület, a nagyenyedi ref. theol. akadémia; Szabolcsmegyei közönsége Kiss Aron hely. püspök úrhoz, Ferencz József unitárius püspök úr és a szatmári ev. ref. egyháztanács a debreczeni ev. ref. egyháztanácshoz, a sárospataki főisk. tanárkar, a n.-kőrösi tanítóképezde és a debreczeni főreáliskola igazgatóságai pedig akadémiánk igazgatójához, Dr. Duka Tivadar Londonban élő hazánkfia Balogh Ferencz hittanárhoz intézett leveleikben fejezték ki részvétüket.

Nagy-Bányáról vettük e sorokat: Hogy boldog emlékü püspökünk halálhírére itt Nagybanán azonnal siettünk fájdalomunk és kegyeletos érzelmeinknek jelét adni, nagyon természetes ugyan, de mégis tudatom. A temetés előtti napon és a temetés órájában a város összes tornyaiban harangoztunk. Szép jele a kegyeletnek, hogy a gör.-kath. egyház a harangoztatási díjat nem fogadta el, mit a róm. kath. plébános bizony szépen eltevé.

Kegyelet-sértés a „Magyar Hírlap“-ban. Míg a fővárosi sajtó általában a részvét igaz hangján, az elhunyt hivatalos állásához és személyes érdemeihez méltólag emlékezett meg püspökünk haláláról: addig a „Magyar Hírlap“ teljesen érthetlennül és indokolatlanul az által kívánt feltűnést kelteni, hogy kegyeletet sértő hangjával és közleményével megzavarja az összhangot. Hogy mily visszatetszést szült a legszelesebb körben e botrányos eljárás, arra nézve idézzük a „Mezőtur és vidék“ című hetilapnak (melyet pedig tudomásunk szerint egy róm. katolikus vallású ügyvéd szerkeszt) erélyes rendelés visszaútasítását. Ugy látszik, — szól az idézett lap, — hogy a „Magyar Hírlap“ nemesak élők (czélozván a Baross G. miniszter ellen megindított támadásra), hanem a holtak felett is ítél, és pedig azonnal, hogy úgy mondjuk, rögtönbírósi-lag. Ezt cselekedte a f. hó 9-iki számában Révész Bálinttal, a magyar református egyház nagy halottjával abban a pillanatban, midőn az elhunyt főpásztort ravatalra helyezték. Ugyanis a boldogult életrajzi adatait czélzatosan megcsontatva olyan bevezetéssel látja el, a melynek minden sora, minden szava kegyelet-sértő, felháborító minden református emberre nézve, a ki csak egyszer is látta és hallgatta a nagynevű püspököt. — Jól tudjuk, hogy nem egy szerény vidéki lap feladata az ilyen érthetetlen eljárást megtorolni, de azt is tudjuk, hogy az ilyenek megtorlásában résztvenni minden tisztességes embernek kötelessége, úgy a hogy teheti. — A nevezett hírlap jelzett közleményének írójáról két dolog áll: vagy ismerte Révész Bálint életfolyamát, működését, egész egyéniségét, vagy nem; ha igen, akkor nincs ebben a magyar hazában olyan ne-

mesen gondolkodó ember, a ki minden szavát felháborodással ne útasítsa vissza, mint nem igazat, mint egy nagynevű egyén pályafutását minden tekintetben meghamisítót, s azt a magas állást, a melyet a boldogult elfoglalt, a legmélyebben sértőt; ha pedig nem is ismerte az elhunyt főpásztort és mégis azt írta róla, a mit írt: akkor eljárásának jellemzésére még nem alkottak szót és kifejezést. Harmadik eset nincs. Azt hisszük, a megtorlás nem fog elmaradni illetékes úton és arra hivatott egyének részéről. Mert olyan hangon, mint a kérdéses közlemény hangja, élő emberről írhat egy élelapp, de a ravatal előtt az is kegyelettel hajlik meg és az egyéni gyarlóság mellett látja és méltányolja az érdemet is, s nem tagadja el vakmerően, mint a „Magyar Hírlap“. — (Reméljük, hogy teljesen elég ennyi arra, hogy hitsorsosainkat az ily hírlap szellemi és anyagi támogatásától távol tartsa. Szerk.).

Síremlekek. Néhai Czelder Márton volt hittérítő s elébb felső-bányai, majd kecskeméti ref. lelkésznek a nagy-bányai temetőben porladó földi részét, halála második évfordulóján, megjelölte az ő sokoldalú munkásságát méltányolni törekvő kegyelet. Nagyt. Könyves Tóth Kálmán debreczeni lelkész úr kezdeményezése folytán 54 frtnyi adakozás gyűlt össze e célra, miből a gyászoló özvegy a sírkövet beszerezte, haza hozatta és fel is állíttatta. Szerény, de tisztos, fekete, gúla-alakú sírkő. Fentartja a korán sírba szállt munkás férfi nevét, jelzi nyugvó helyét s özvegye és árva gyermekei méltó gyászát. Köszönet illeti érte azokat, kik szíves adományokkal a buzgó kezdeményező szándékát megvalósítani segítettek, s készek voltak közreműködni abban, hogy a magyar protestáns egyház érdekéért annyit fáradozott férfiú sírja ne maradjon épen jeltelenül. — Kegyeletes emlék jele lesz az a sírkő is, melyet néhai Csánálosy György volt nagy-bányai s később nagy-paládi lelkésznek, a nagy-bányai egyházmegye boldog emlékü esperesének, a nagy-paládi temetőben emeltek fel legközelebb. Erre a gyűjtést a nagy-bányai egyház hívei kezdték meg, kik egykori szeretve tisztelt lelkészök emlékét hálás kegyelettel őrzik ma is. Az adakozást folytatta az egyházmegye, mely önmagát tisztelte meg azzal, hogy tíz éve sírban nyugvó esperese nyugvó helyét ez emlékkövel megjelölte. Köszönet a nemes lelkű adakozóknak! Aldás a nyugvó halott emlékére!

Egy özvegy papné segélyezése. Özv. Czelder Mártonnak az elveszített kegyeletévi segítség lehető pótlását kérő folyamodványára a dunamelléki egyházkerület közgyűlése 9 frtot szavazott meg és küldött az egyházkerületi közpénztárból, 9-er a Baldási alapítványból, összesen 18 frtot.

Megjelent. Előmunkálatok a magyarországi református egyház megújítandó énekes könyvéhez. V. füzet. Kiadta Fejes István, az egyetemes énekügyi bizottság elnöke. Sárospatak. — E füzethez a következő tájékoztató sorokat kapcsolja a nagyérdemű kiadó. Tájékoztatás. Egy év lefolyása alatt veszi a közönség az ének-kisérletek V-ik füzetét. Most már némely egyházkerületi bizottság óhaj-tása folytán, hogy a zsinati dolgokkal való foglalkozásra idő legyen — én is egy kis pihenőt tartok, és addig, míg az egyetemes énekügyi bizottságot egybe nem hívhatom, nem szándékozom újabb füzetet kibocsátani. Fölkérem azonban az egyetemes énekügyi bizottság tagjait, főképen pedig a megbízott bírálókat, hogy a kiadott füzeteket tegyék vizs-

gálódásuk tárgyává, hogy így az egyetemes énekügyi bizottságban ítéletet mondhassunk az eddigi eredmények felett, egyszersmind pedig a szerzett tapasztalatok alapján bővebb tájékoztatást nyújthassunk az íróknak, a kik az időközben ismét felmerült sokféle s ingatag nézetek közt eligazító vezérfonalat nem tudván találni, az egyetemes énekügyi bizottságtól várják a tájékoztatást. Az eddig kibocsátott füzetekre bírálatát vagy észrevételeit, bárki is beküldheti hozzám, a melyre az érdeklődőket föl is kérem, mert különben használatlanul maradnának az esetleg legjobb észrevételek is, ha azokról tudomást nem vevén, az egyetemes énekügyi bizottságban elő nem terjeszthetem.

Lelkészársaimhoz. A konvent ez idei intézkedése folytán, a zsinat megnyitását megelőző vasárnapon, azaz november 29-én, az ország összes ref. templomában hálaadó isteniiszteletet kell a lelkészeknek tartaniok az 1790—91. XXVI. t. ez. százados évfordulójának emlékére. Ez alkalomra általam készített egyházi beszédet hajlandó volnék — néhány lelkészársam javaslatára — közrebocsátani, de természetesen csak akkor, ha hozzám e célból elegendő számú megrendelés érkezik. Felkérem azért lelkészársaimat, hogy a kik közülök a megrendelésre hajlandók, tudassák azt velem a legrövidebb idő alatt, hogy a beszédet azonnal sajtó alá adhassam, s november 29-ike előtt legalább egy héttel a megrendelőknak el is küldhessem. Ára lenne: 20 kr. Tartalma és kidolgozása pedig olyan, hogy a legegyszerűbb hallgatóság előtt is elmondható legyen. Erdőbénye (postahely) Zemplénm. Czinke István, ev. ref. lelkész.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Pályázat

a debreczeni ev. reform. egyházmegyébe kebelezett mika-pécsi lelkészi állomásra.

Évi jövedelme, — mely áll készpénzből (80 frt), terményből (16 köb. 2 véka kétszeres búza, 11 köb. 2 véka rozs és 11 köb. árpa), földből (egy egész külteki állomány), fából (4 öl), közszolgáltatból (60 frttal megváltva) és stólából, — az egyházmegyei becslés szerint 890 frt 50 kr, s így ez állomás 3-ad osztályú.

Az állomás, miután a hivatalt még elfoglalva tartó lelkész új állomására 1893. évi ápril 24-én távozik, tényleg ekkor lesz elfoglalható.

A megválasztandó köteles egy évi jövedelmének a fentebbi becslés szerinti fele részét — a stóla kivételével — két év alatt kamat nélkül, azontúl 20% törlesztés s 6% kamat mellett a gyámintézeti pénztárnak átszolgáltatni.

A felszerelt pályázati kérvények f. évi november hó 10-ik napjáig nagyt. Dávidházy János esperes úrhoz Kabára — u. p. helyben — küldendők.

Debreczen, 1891. okt. 20.

Kiss Áron,
helyettes püspök.